

Ілияс — Төртінші сан

Құлдық

Jeff Pippenger

2023-10-01

Ілиястың куәлігі үш жарым жыл бойы оның сөзімен ғана жаңбыр жауатынын, әйтпесе жаңбыр болмайтынын мәлімдеген сәттен басталады.

Ғилақад тұрғындарының бірі болған тишбелік Ілияс Ахабқа былай деді: «Мен алдында тұрған Израилдің тірі Құдайы Жаратқан Иенің атымен айтамын: осы жылдары, менің сөзім бойынша болмаса, шық та, жаңбыр да болмайды». Патшалықтар туралы 3-жазба 17:1.

Сол үш жарым жыл 538 жылдан 1798 жылға дейінгі Тиатираның тарихын бейнелейді. 1798 жылы, қуаңшылық кезеңінің соңында, Ілияс Ахабты Кармелге шақырады. Бірінші періштенің хабары 1844 жылдың 22 қазанында Құдай сотының сағаты келгенін жариялады. Бірінші періштенің хабары Ахабқа бүкіл Израилді Кармелге жинауға берілген бұйрық болды.

Ахаб Ілиясты көргенде, Ахаб оған: «Израилді бүлікке салушы сенсің бе?» — деді. Сонда ол былай деп жауап берді: «Израилді бүлікке салған мен емес, сен және әкеңнің әулеті; өйткені сендер Жаратқан Иенің өсиеттерін тастап, Бағалдардың соңынан ердіндер. Енді адам жіберіп, бүкіл Израилді Қармил тауына менің қасыма жина; сондай-ақ Изәбелдің дастарқанынан тамақтанатын Бағалдың төрт жүз елу пайғамбарын және тоғайлардың төрт жүз пайғамбарын да жина». Сонда Ахаб Израилдің барлық ұлдарына кісі жіберіп, пайғамбарларды Қармил тауына жинады. Ілияс бүкіл халыққа келіп, былай деді: «Қашанға дейін екі ойдың арасында теңселіп жүресіңдер? Егер Құдай Жаратқан Ие болса, Оған еріндер; ал егер Бағал болса, соның соңынан еріндер». Бірақ халық оған бір ауыз сөз де жауап қайтармады. Патшалар туралы 1-жазба 18:17–21.

Ілиястың күндерінде бүкіл Израил Кармелге жиналды; бұл, өз кезегінде, Аян кітабының үшінші тарауындағы үш қауымның бір жерге жиналған Уильям Миллердің тарихын бейнелейді. Бастапқыда Езавелдің қудалауынан қашып құтылу үшін 538 жылы шөлге қашқан, Фиатир қауымымен бейнеленген қауым, Ілиястың хабарына, яғни Уильям Миллер арқылы берілген хабарға, бетпе-бет келуге тиіс ұрпақ ретінде шөлден шықты. Содан кейін жердегі аң аузын ашып, оған қарсы бір мың екі жүз алпыс жыл бойы жіберілген қудалау тасқынын жұтып қойды.

Жер әйелге жәрдемдесті, әрі жер аузын ашып, айдаһар өз аузынан шығарған тасқынды жұтып қойды. Аян 12:16.

Пайғамбарлықта «ұлттың сөйлеуі» дегеніміз — оның заң шығарушы және сот биліктерінің әрекеті; ал 1789 жылы Америка Құрама Штаттары Америка Құрама Штаттарының Конституциясы болып табылатын құдайлық құжатты бекітіп, сол арқылы Еуропа

патшаларының да, діннен тайған католик шіркеуінің де қудалауынан қорғаныс қамтамасыз ету үшін қажет болған құқықтар мен бостандықтарды қорғады.

«Ұлттың сөйлеуі — оның заң шығарушы және сот билігінің әрекеті». «Ұлы күрес», 443.

1789 жылы, Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретінде Америка Құрама Штаттарының пайғамбарлық рөлінің басталуының дәл алдында, ол Тоқтыдай сөйледі, бірақ жексенбілік заң кезінде айдаһардай сөйлейтін болады.

Содан кейін мен жерден шығып келе жатқан басқа бір мақұлықты көрдім; оның қозыдікіндей екі мүйізі бар еді, бірақ ол айдаһарша сөйледі. Аян 13:11.

Жердегі аңның басталуы да, аяқталуы да оның сөйлеуімен белгіленген. 1798 жылы Ахаб бүкіл Израилді Кармил тауына шақырады, онда Ілияс бақылап тұрғандарға еврейлердің Құдайы ма, әлде Езавелдің құдайы ма — қайсысы шынайы Құдай екенін дәлелдеу үшін сынақ ұсынбақ. Езавелдің Бағалдың төрт жүз елу пайғамбары және тоғайлардың төрт жүз пайғамбары болды. Жалған құдай Бағал еркек тәңірі, ал жалған құдай Аштарт әйел тәңірі еді.

Жалған пайғамбарлардың сол екі тобы шіркеу мен мемлекеттің қосылысын білдіреді, өйткені пайғамбарлықта ер мен әйел бірге бейнеленгенде, әйел шіркеуді, ал ер адам мемлекетті білдіреді. Ілияс әйел және еркек жалған тәңірлер арқылы, сондай-ақ Ахаб пен Изабелдің некесі арқылы бейнеленген шіркеу мен мемлекеттің киесіз қосылысына қарсы тұрған кезде, сегіз жүз елуге қарсы бір өзі еді. Ахаб пен Изабелдің шіркеу мен мемлекетті бейнелеуі республикашылдық мүйізінің азғындануын білдіреді, ал Бағал мен Ашторт протестанттық мүйіздің азғындануын білдіреді.

Мәселе Аян кітабының екінші тарауындағы Тиатира арқылы бейнеленген бүлінген дінге қарсы Ілиястың қарсылығында еді. Ілияс протестантты білдірді, өйткені «протестант» атауының жалғыз анықтамасы — Римге қарсы наразылық білдіруші адам. Ілиястың қарсылығы бүлінген шіркеу мен бүлінген мемлекеттің қасиетсіз одағы арқылы жүзеге асатын шіркеу мен мемлекеттің бірігуіне қарсы наразылықты білдіреді.

Алайда саған қарсы айтарымның азы бар: өз-өзін пайғамбар әйелмін деп атайтын Езабел әйелге Менің құлдарыма үйретуге де, оларды азғындық жасауға және пұттарға құрбан етілген тағамдарды жеуге азғыруға да жол беріп отырсың. Мен оған азғындығы үшін тәубеге келуге уақыт бердім, бірақ ол тәубеге келген жоқ. Міне, Мен оны төсекке тастаймын, әрі онымен бірге неке адалдығын бұзатындарды да, егер олар өз істеріне тәубе етпесе, зор қайғы-қасіретке саламын. Аян 2:20–22.

Жеу сен қабылдайтын хабарды білдіреді, ал пұттарға құрбандыққа шалынған нәрсе пұтқа табынушылықтың жиіркенішті ғибадатының нақ белгісі болып табылатын католицизм ілімдерін білдіреді. Қараңғы ғасырлардағы Құдай халқы католицизмнің көптеген пұтқа табынушылық ілімдерін, әсіресе күнге табынуды, қабылдауға келіп қалған еді.

Азғындық — заңсыз байланыс, әрі пайғамбарлық тұрғыдан ол Конституция тыйым салатын нәрсенің дәл мәнін, яғни шіркеу мен мемлекеттің қосылуын бейнелейді. Ахаб Езабелмен заңсыз қатынаста болды, өйткені Израилдің патшасы ретінде оған пұтқа табынушы ханшайымға үйленуге болмайтын. Иса Жақия Шомылдырушыны Ілияс деп таныды, ал Жақия да Иродтың өз бауырының әйелі Иродияға үйленгені үшін оны әшкерелегенде, сол бір қасиетсіз қатынасқа қарсы тұрған еді.

Өйткені Ирод бауыры Філіптің әйелі Иродия үшін Жоханды ұстап алып, байлап, түрмеге қамаған еді. Себебі Жохан оған: «Оны әйелдікке алуыңа рұқсат етілмейді», — деген еді. Матай 14:3, 4.

Ілиястың Ахаб пен Езабелге қарсы бетпе-бет келуі Жақияның Ирод пен Иродияға қарсы бетпе-бет келуінің алдын ала бейнесі болды, өйткені екі қатынас та шіркеу мен мемлекеттің заңсыз одағын бейнелейді. Бұлар бірге папалыққа (Езабел мен Иродия), Біріккен Ұлттар Ұйымын бейнелейтін он патшаға (Ахаб пен Ирод) және жалған пайғамбарды бейнелейтін Америка Құрама Штаттарына (Кармелдің жалған пайғамбарлары мен Иродияның қызы Саломея) қарсы тұратын жүз қырық төрт мыңның Ілияс хабарын бейнелейді.

Кәрмилдегі пайғамбарлық көрініс шіркеу мен мемлекеттің бөліну қағидасын бекітіп қоятын Америка Құрама Штаттары Конституциясын Ілиястың қорғауын қамтиды.

Ахаб Ілиясты көргенде, Ахаб оған: «Израилді бүлікке салушы сенбісің?» — деді. Ал ол былай деп жауап берді: «Израилді бүлікке салған мен емеспін; қайта, Жаратқан Иенің өсиеттерін тастап, Бағалдардың соңынан ерген сен және әкеңнің әулеті». Патшалар 1-жазба 18:17, 18.

Конституция республикализм мен протестантизмнің екі мүйізі әрқашан бір-бірінен бөлек болып қала беретінін белгіледі. Бірақ Аян Құрама Штаттардың ақырында айдаһардай сөйлейтінін, мұның Құрама Штаттардағы жолдан тайған шіркеулер билікті өз қолына алып, жолдан тайған үкіметпен бірігіп кеткен кезде жүзеге асатынын айқындайды.

“Бірақ ‘аңға жасалған мүсін’ деген не? және ол қалай жасалуға тиіс? Мүсінді екі мүйізді аң жасайды, әрі ол аңға арналған мүсін болып табылады. Ол сондай-ақ аңның мүсіні деп те аталады. Ендеше мүсіннің қандай екенін және оның қалай жасалуға тиіс екенін білу үшін, біз аңның өзіне — папалыққа — тән сипаттарды зерттеуіміз керек.

«Ерте қауым Ізгі хабардың қарапайымдылығынан ауытқып, пұтқа табынушылықтың жоралары мен әдет-ғұрыптарын қабылдау арқылы азғындаған кезде, ол Құдайдың Рухы мен құдіретінен айырылды; әрі халықтың ар-ұжданын бақылауда ұстау үшін зайырлы биліктің қолдауын іздеді. Соның нәтижесі — папалық болды: ол мемлекеттің билігін өз қолында ұстаған және оны өз мақсаттарын ілгерілетуге, әсіресе “дінбұзарлықты” жазалауға пайдаланған шіркеу еді. Құрама Штаттар аңның бейнесін қалыптастыруы үшін, діни билік азаматтық үкіметті соншалықты бақылауға алуы керек, сонда мемлекеттің өкілеттігі де шіркеудің өз мақсаттарын жүзеге асыруы үшін қолданылатын болады». «Ұлы күрес», 443-бет.

Кармел тауындағы Илияс Миллериттердің ісін бейнеледі, ал Миллериттер жуырда ғана католицизмнің ықпалынан шығып, бірақ бірінші періштенің нұрын қабылдамай, Римге қайта оралуды таңдағандардан қарама-қарсы қойылып, шынайы пайғамбар ретінде орнатылды. Осылайша, 1844 жылдың көктеміндегі екінші періштенің хабары протестанттық конфессияларды Бабылдың қыздары ретінде, ал Миллериттерді шынайы протестанттық мүйіз ретінде айқындаудан тұрды.

Құдай ежелгі Израилді Мысырдың құлдығынан алып шығып, Қызыл теңіздің сулары арқылы өткізген кезде, Ол көктегі маннаның сынағынан басталған біртіндеп өрбитін сынау үдерісін бастады.

«Өткен дәуірлердің жинақталған нұры біздің үстімізге төгілуде. Израилдің ұмытшақтығы туралы жазба біздің ағартылуымыз үшін сақталған. Осы заманда Құдай Өзінің қолын әрбір ұлттан, ру-тайпадан және тілден Өзіне бір халықты жинауға созды. Адвент қозғалысында Ол Өзінің мұрасы үшін әрекет етті, дәл сол сияқты израилдіктерді Мысырдан бастап шығарғанда қалай әрекет еткен болса, солай. 1844 жылғы ұлы күйзелісте Оның халқының сенімі Қызыл теңіз жағасында еврейлердің сенімі сыналғандай сыналды». Testimonies, volume 8, 115, 116.

1844 жылғы 22 қазандағы түңілу көктегі киелі орынды түсінуге алып келді; ал бұл, өз кезегінде, маннаға қатысты сынақ ежелгі Израил үшін он сынақтың тізбегіндегі алғашқысы болғаны сияқты, сенбі күніне қатысты сынақты алға тартты.

«Жаратқан Ие маған 1847 жылы, бауырластар Мэн штатындағы Топшамда сенбі күні жиналып отырған кезде, төмендегі көріністі берді. »

«Біз ғибадат рухының ерекше бір күйін сезіндік. Біз сиынғанымызда, Киелі Рух үстімізге түсті. Біз өте қуанышты едік. Көп ұзамай мен жердегі нәрселерден қол үзіп, Құдайдың ұлылығы туралы аянға бөлендім. Мен өзіме қарай шапшаң ұшып келе жатқан бір періштені көрдім. Ол мені тез арада жерден Киелі Қалаға алып барды. Қалада мен бір ғибадатхананы көрдім де, соған кірдім. Бірінші шымылдыққа жетпей тұрып, мен бір есіктен өттім. Бұл шымылдық жоғары көтерілді, мен қасиетті орынға өттім. Сол жерде мен хош иісті заттар тарту шалатын құрбандық үстелін, жеті шамы бар шамдалды және үстіне бағышталған нан қойылған үстелді көрдім. Қасиетті орынның ұлылығын көргеннен кейін, Иса екінші шымылдықты көтерді, мен ең қасиетті орынға өттім.

«Ең қасиетті орында мен бір сандықты көрдім; оның үсті мен қапталдары тап-таза алтыннан еді. Сандықтың әрбір шетінде бір-бірден көркем керуб тұрды, олардың қанаттары оның үстіне жайылып тұрды. Олардың жүздері бір-біріне қараған, ал назарлары төменге бағытталған еді. Періштелердің арасында алтыннан жасалған хош иісті зат түтеткіш болды. Сандықтың үстінде, періштелер тұрған жерде, Құдай мекен ететін тағы секілді болып көрінген, аса зор жарқыраған даңқ бар еді. Иса сандықтың жанында тұрды, ал әулиелердің дұғалары Оған көтерілген сайын, түтеткіштегі ладан түтіндеп, Ол олардың дұғаларын ладан түтінімен бірге Әкесіне ұсынып тұрды. Сандықтың ішінде алтын манна құтысы, бүршік жарған Харонның таяғы және кітап секілді жабылатын тас тақталар болды. Иса оларды ашты, сонда мен олардың үстіне

Құдайдың саусағымен жазылған Он өсиетті көрдім. Бір тақтада төртеуі, екіншісінде алтауы болды. Бірінші тақтадағы төртеуі басқа алтауына қарағанда жарығырақ жарқырады. Бірақ төртіншісі, яғни Сенбі туралы өсиет, бәрінен де артық жарқырады; өйткені Сенбі Құдайдың қасиетті есімінің құрметі үшін сақталуға арналып бөлінген еді. Қасиетті Сенбі даңқты болып көрінді — оны түгелдей даңқ сәулесі қоршап тұрды. Мен Сенбі туралы өсиет айқышқа шегеленбегенін көрдім. Егер ол шегеленген болса, онда қалған тоғыз өсиет те шегеленген болар еді; ал біз оларды, төртіншісін бұзғанымыз сияқты, түгел бұзуға да еріктіміз. Мен Құдайдың Сенбіні өзгертпегенін көрдім, өйткені Ол ешқашан өзгермейді. Ал папа оны аптаның жетінші күнінен бірінші күніне ауыстырған; өйткені ол уақыттар мен заңдарды өзгертуге тиіс болатын». Early Writings, 32.

1798 жылы протестанттар Қараңғы ғасырлардан шыққанда және Даниял кітабының мөрі ашылғанда, Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық — Аян кітабының он үшінші тарауындағы екі мүйізді жер аны — пайғамбарлық тарихтағы өз жорығын бастады. Протестантизм Қасиетті Киелі кітап деп аталатын қасиетті құжаттың негізінде құрылды, ал республикализм Конституция деп аталатын қасиетті құжаттың негізінде құрылды. Құдай шөлдегі Өз қауымын Қараңғы ғасырлардан алып шықты, бірақ Мысырдағы құлдық кезеңінде ежелгі Израилмен болғандай, сенбі өсиеті ұмытылып қалған еді. Израил Синайда заң берілетін жерге бара жатқан жолында Қызыл теңізден өткеніндей, қазіргі Израил де заң тағы да ашылатын 1844 жылдың 22 қазанына бара жатқан жолында Атлант мұхитынан өтті. Жаратқан Ие тағы да Өз заңының сақтаушылары, Өз пайғамбарлық аяндарының сақтаушылары болатын және протестантизмнің жамылғысын алып жүретін бір халықты көтеріп жатты. Ежелгі Израилге Оның заңының сақтаушылары болу жолындағы еңбектерінің нышаны ретінде Он өсиеттің екі тақтасы берілді, ал қазіргі Израилге Оның пайғамбарлық Сөзінің сақтаушылары ретіндегі еңбектерінің нышаны ретінде Хабаққұқтың екі тақтасы берілді.

Қазіргі Израил үшінші періштенің хабарын дүниеге жария еткен кезде екі қос тас тақтаның екеуін де алып жүруге тиіс еді; бұл — протестантизмнің шапанын кигендер жариялайтын хабар. Қараңғы ғасырлардан шыққан протестантизм, ежелгі Израил Қызыл теңізден өтіп бара жатқан кездегідей, ол уақытта толық емес еді. Протестантизм «Киелі кітап және тек Киелі кітап қана» деген ұранды ұстанатынын мәлімдегенімен, Рим-католицизмінің пұтқа табынушылық ілімдерін (пұттарға шалынған нәрселерді) ғасырлар бойы қорек еткендіктен, Құдай Сөзі туралы түсінігі толық емес болды. Құдай шынайы протестанттың Құдай халқының ісін де, Құдайдың мінез-құлқын да бейнелейтін екі қос тас тақтамен, яғни «заң және пайғамбарлар» арқылы рәмізделген Құдай Сөзінің тұтастығын көрсетуін белгілеген еді. Бірінші періштенің ісі Оның заңының да, Оның пайғамбарлық Сөзінің де сақтаушылары болатын шынайы протестант халықты қалыптастыру еді.

«Құдай ежелгі Израилді шақырғанындай, осы заманда да Өз қауымын жер бетінде нұр болып тұруға шақырды. Ақиқаттың құдіретті айырғыш жүзі арқылы, бірінші, екінші және үшінші періштелердің хабарлары арқылы, Ол оларды шіркеулерден де, дүниеден де бөліп алып, Өзіне қасиетті жақындыққа келтірді. Ол оларды Өз заңының аманат

сақтаушылары етті және осы уақыт үшін пайғамбарлықтың ұлы шындықтарын оларға сеніп тапсырды. Ежелгі Израилге сеніп тапсырылған қасиетті нақыл сөздер сияқты, бұлар да дүниеге жеткізілуге тиіс қасиетті аманат болып табылады. Аян 14-тараудағы үш періште Құдай хабарларының нұрын қабылдап, Оның өкілдері ретінде жердің ұзыны мен еніне түгел таралып, ескертуді жариялауға шығатын халықты бейнелейді».

Testimonies, volume 5, 455.

Екі жұп тас тақтаның аманат сақтаушылары ретінде айқындалғандар жариялауға тиіс ескерту — католицизмнің таңбасын қабылдауға қарсы ескерту. Бұл наразылық Ахау мен Езабелдің заңсыз байланысына қарсы бағытталған және ол Илиястың Қармил тауындағы қызметі арқылы бейнеленді. Синай тауында екі тас тақтаның берілуі 1842 жылдан 1849 жылға дейінгі тарихта Хабакуктың екі мата тақтасының берілуінің бейнесі болды. Хабакуктың екі тақтасы — Құдай мен Оның протестант халқы арасындағы өсиеттік қатынастың нышаны. Сол тақталарды қабылдамай тастау ежелгі Израилдің Құдай заңын теріске шығаруымен бірдей болар еді.

Миллериттер Ең Қасиетті Орынға кіріп, сенбі туралы нұрды қабылдады, бірақ сыналудың үдерісі әлі аяқталмаған еді. Дәл сол уақытта республикашылдықтың мүйізі де нақ сол бір тарих жолымен алға жылжып келе жатты. Екі мүйіз де 1863 жылы өздерінің ортақ ілгерілеуінде бір маңызды межеге жететін еді.

Миллердің Илияс туралы хабары Протестант мүйізін орнықтыруды көздеген біртіндеп тазарту үдерісін тудырды, ал дәл сол тарихтың өзінде Республикалық мүйіз саяси дамудың біртіндеп жүретін үдерісіне қатысқан еді. Екі мүйіз де бір жер аңында болғандықтан, олар жер аңының бүкіл тарихы бойы бірлікте қатар жүруге тиіс.

Жердегі аңның Республикалық мүйізіне тән алғашқы пайғамбарлық сипат — 1789 жылы Конституцияны күшіне енгізіп, оны сөйлету әрекеті болды. 1798 жылы (Даниял кітабы ашылған ақырзаман уақытында) жердегі аң Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретінде алғаш рет сөйлейтін еді. 1798 жыл — Америка Құрама Штаттарының Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретіндегі бастамасы болды, әрі жердегі аң тарихының басында, 1798 жылы орын алған сол сөйлеу алтыншы патшалықтың соңғы рет сөйлейтін уақытын бейнелейтін еді; ал ол уақыт айдаһардың дауысы ретінде көрсетілген. Америка Құрама Штаттарында 1798 жылы Республикалық мүйіз қабылдаған заңдарды қарастырғанда, Америка Құрама Штаттары айдаһарша сөйлеген кезде жексенбілік заңмен байланысты түрде қабылданатын заңдардың бейнесін көреміз деп күтуіміз керек. Төмендегі төрт заңды қарастыра отырып, өзіңізден: 1798 жылы қабылданған осы төрт заңда Альфа мен Омеганың пайғамбарлық таңбасы бар ма? — деп сұраңыз.

1798 жылы Америка Құрама Штаттары «Шетелдіктер және бүлікке итермелеу туралы актілер» деп аталатын бірнеше маңызды заңдарды қабылдады. Бұл актілер Федералистер бақылауындағы Конгресс қабылдап, Америка Құрама Штаттарының екінші президенті әрі Джордж Вашингтонның бұрынғы вице-президенті болған Президент Джон Адамс қол қойған төрт заңнан тұрды.

Натурализация туралы заң: Бұл заң иммигранттардың АҚШ азаматтары болуы үшін қажетті тұрақты тұру мерзімін 5 жылдан 14 жылға дейін ұзартты. Ол, негізінен, көбіне оппозициялық партия — Демократиялық-республикашылдармен ұстанымы үйлесетін жуырда келген иммигранттардың ықпалын тежеуге бағытталды.

Шетелдік достар туралы акт: Бұл акт бейбіт уақытта Америка Құрама Штаттарының қауіпсіздігіне қатер төндіреді деп танылған азаматтығы жоқ адамдарды президенттің елден шығаруына өкілеттік берді. Ол президентке өзі қауіпті деп санаған кез келген азаматтығы жоқ адамды қамауға алып, елден шығаруға мүмкіндік берді.

Шетелдік жаулар туралы заң: Бұл заң Америка Құрама Штаттарымен соғыс жағдайында тұрған елдердің азаматтарын ұстауды, шектеуді және елден шығаруды көздеді. Ол 1790-жылдардың соңындағы шиеленісті ахуал жағдайында сақтық шарасы ретінде қабылданды.

Бүлік туралы заң: Бұл — Шетелдіктер мен Бүлік туралы актілердің ішіндегі ең даулысы. Ол үкіметке немесе оның лауазымды тұлғаларына қарсы, оларды жала жабу немесе абыройын түсіру ниетімен «жалған, жанжал тудыратын және қасақана зиянды» жазбаларды жариялауды қылмыстық құқық бұзушылық деп таныды. Сыншылар мұны сөз бостандығы мен баспасөз бостандығына қарсы жасалған тікелей шабуыл деп бағалады.

Шетелдіктер мен бүлікшілдік туралы актілер аса даулы болды және бұл заңдардың негізгі конституциялық құқықтарды бұзып, өздерінің саяси партиясына қарсы бағытталғанына сенген Демократиялық-республикашылдардың елеулі қарсылығына ұшырады. Олар бұл заңдар сөз бостандығы мен баспасөз бостандығын қорғайтын Бірінші түзетуді бұзу болып табылады деп уәж айтты. Ақырында, бұл заңдар 1800 жылғы сайлауда белгілі бір рөл атқарды: сол кезде Томас Джефферсон мен Демократиялық-республикашылдар президенттік қызмет пен Конгресті жеңіп алып, соның нәтижесінде Бүлікшілдік туралы актінің күші жойылды.

Демократиялық-республикалық партия бұл заңдар Конституциямен қорғалатын іргелі құқықтарды бұзады деп сенді, әрі сондай-ақ бұл заңдар қарсы саяси партияны нысанаға алып отыр деп есептеді. Бұл заңдардың күші жойылғаны немесе кейіннен мерзімі өтіп кеткені маңызды емес, өйткені Альфа мен Омега ақырын бастауымен көрсетеді. Бұл заңдар қабылданған, яғни заңға айналып «сөйлеген» тарихта Федералистік партияға Демократиялық-республикашылдар деп аталған партия қарсы тұрды. Демократиялық-республикашылдар партиясының эволюциясы түптің түбінде Республикалық партияны тудырады. Бұл — негізінен құлдыққа қарсы ұстанымның негізінде топтасқан саяси партия.

Тарихшылар 1863 жылды құлдық мәселесіне негізделген азаматтық соғыстың дәл орта тұсы деп таниды. 1863 жыл, сондай-ақ, сол кезде Миллерге періштелер арқылы берілген алғашқы уақыттық пайғамбарлықты (Леуіліктер жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақыт» пайғамбарлығын) қабылдамай тастаған протестант мүйізінің жаңа ту ұстаушылары үшін де бір межелік белгі болып табылады. «Жеті уақыт» пайғамбарлығының жай ғана

Леуіліктердің алдыңғы тарауында баяндалған құлдық туралы заңдарға негізделуі кездейсоқ сәйкестік қана болуы мүмкін бе? «Жеті уақыт» арқылы көрсетілген «қарғыс» — егер жиырма бесінші тараудағы келісім заңдарына мойынсұнылмаса, онда Израил өз тарихын Қызыл теңізде сапарын бастаған кезде өздері шығарылып алынған құлдыққа қайта оралумен аяқтайды деген уәде еді.

1798 жылдан 1863 жылға дейін Демократиялық–Республикалық партия болған саяси партия бірқатар тазартулар мен сілкіністерден өтті. 1798 жылдан бастап, әсіресе 1840 жылғы 11 тамыздан 1863 жылға дейін Миллерит қозғалысы да бірқатар тазартулар мен сілкіністерден өтті.

Америка Құрама Штаттарындағы алғашқы саяси партиялардың бірі болған Демократиялық-Республикалық партия бүгінгі күні бар қазіргі Республикалық партияға тікелей айналған жоқ. Керісінше, уақыт өте келе ол бірқатар өзгерістер мен жіктелулерді бастан өткеріп, ақырында Республикалық партия пайда болғанға дейін бірнеше түрлі саяси партиялардың құрылуына алып келді.

Томас Джефферсон мен Джеймс Мэдисонмен жиі байланыстырылатын Демократиялық-Республикалық партия XVIII ғасырдың соңында Федералистік партияға жауап ретінде құрылды. Демократиялық-республикашылдар Конституцияны қатаң түсіндіруді, штаттардың құқықтарын және аграрлық мүдделерді жақтады.

Алайда 1820-жылдарға қарай Демократиялық-республикалық партия аймақтық және идеологиялық жіктер бойынша ыдырай бастады. Негізгі жіктелу Джеймс Монроның президенттігіне күшті оппозицияның болмауы байқалған «Жақсы сезімдер дәуірі» (1817–1825) кезінде орын алды. Саяси тыныштық кезеңі Демократиялық-республикалық партияның құлдырауына ықпал етті. Ақырында партия бірнеше фракцияға бөлініп, төмендегі саяси топтарға айналды:

Демократиялық партия: 1829 жылы жетінші президент болған Эндрю Джексонның ізбасарлары Демократиялық партияны құрды. Джексоншыл демократтар атқарушы биліктің күшті болуын, батысқа қарай кеңеюді және ақ нәсілді ер адамдар үшін сайлау құқығының кеңірек болуын қолдады.

Ұлттық республикалық партия: Бұл партия Эндрю Джексонның президенттігіне жауап ретінде пайда болды және кейінірек Джексонға қарсы басқа топтармен бірігіп, Вигтер партиясына айналды. Ұлттық республикалықтар, әдетте, күшті федералдық үкіметті және экономикалық дамуды көбірек қолдады.

Антимасондық партия: Бұл 1820-жылдары пайда болған, негізінен құпия масон бауырластығының ықпалына қатысты алаңдаушылыққа жауап ретінде құрылған, қысқа ғұмырлы саяси партия болды. Ол бұрынғы Демократиялық-республикалықтардың бір бөлігін өзіне сіңірді.

Вигтер партиясы: 1830-жылдары құрылған Вигтер құрамына бұрынғы Ұлттық республикалықтар, антимасондар және өзге де оппозициялық топтар кірді. Олар

джексондық саясатқа қарсы тұруымен, күшті федералдық үкіметті қолдауымен және өнеркәсіптік әрі экономикалық дамуды ілгерілетуімен сипатталды.

Қазіргі Республикалық партия 1850-жылдары құлдық мәселесіне байланысты күшейе түскен өңірлік қайшылықтарға тікелей жауап ретінде құрылды. Ол бұрынғы вигтерді, құлдыққа қарсы демократтарды, Free Soilers мүшелерін және құлдықтың жаңа аумақтарға таралуына қарсы шыққан өзге де топтарды өзіне тартты. Республикалық партиядан президенттікке ұсынылған алғашқы кандидат Джон С. Фремонт 1856 жылғы сайлауға түсті, ал партияның алғашқы жеңіске жеткен кандидаты Авраам Линкольн 1860 жылы сайланды. Демек, Республикалық партия Демократиялық-республикалық дәстүрден бөлек қалыптасып, Америка саяси тарихында өзіндік айқын даму бағытына ие болды.

1860 жылға қарай Республикалық партия өзінің алғашқы президентін сайлады. Ол құлдыққа қарсы болған саяси партиялардың коалициясына негізделді. 1863 жылы Азат ету туралы жариялау құлдықты өмір сүруден «сөйлеп» шығарды. 1863 жылы сол кезде Республикалық партиядан бейнеленген республикалық мүйіз құлдықты өмір сүруден «сөйлеп» шығарды, ал протестанттық мүйіз қозғалыс болуын тоқтатып, Жетінші күн адвентистері шіркеуіне айналды. Миллериттер қозғалысы заңды әрі ресми түрде 1863 жылдың мамыр айында аяқталды, әрі сол жылы Мұсаның анты, құлдық туралы пайғамбарлық, қабылданбай тасталды. Құлағы бар адам естісін.

Осы тұста Даниял пайғамбар атаған «Мұсаның антына» қысқаша шолу беру пайдалы болуы мүмкін.

Иә, бүкіл Исраил Сенің заңыңды бұзды, тіпті Сенің даусыңа құлақ аспау үшін одан тайып кетті; сондықтан Құдайдың қызметшісі Мұсаның заңында жазылған қарғыс пен ант біздің үстімізге төгілді, өйткені біз Оған қарсы күнә жасадық. Даниял 9:11.

Құдай Сөзін зерттеген кезде Жәбірейіл мен өзге періштелердің басшылығына ие болған Уильям Миллер ең әуелі Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақытқа» жетеленді. Миллердің куәлігіне қарағанда, ол Киелі кітапты зерттеуін Жаратылыс кітабынан бастаған, сондықтан Даниял кітабының сегізінші тарауының он төртінші аятындағы екі мың үш жүз жылға жетпестен бұрын Леуіліктерге келгені анық. Ол тек Киелі кітап пен Круденнің конкорданциясын ғана пайдаланған.

Круденнің конкордансында кейіннен King James Bible-дың ағылшын тіліне аударылған еврей немесе грек сөздеріне ешқандай сілтемелер жоқ. Миллер зерттеп отырған үзіндінің «мәнмәтінін» Жазбадағы сөзді немесе үзіндіні түсінуіне жетекші етіп қабылдады. Оның «жеті уақытты» түсінуіне келсек, Леуіліктердің жиырма алтыншы тарауындағы «жеті уақыттың» мәнмәтіні жиырма бесінші тарау екендігін көру өте қарапайым.

Жиырма бесінші тарауда жердің тынығуы, Мерейтой жылы және құлдыққа қатысты ережелер баяндалады. Жиырма бесінші тараудағы ережелер — мойынсұнған жағдайда игілік әкелетін, ал мойынсұнбаған жағдайда «қарғыс» түсіретін «Құдайдың қызметшісі Мұсаның заңының» бір бөлігі. Жиырма алтыншы тарауда «жеті есе» деген қарғыс екі мың

бес жүз жиырма жылға теңестіріліп, жердің тынығуына қатысты ережелер мен құлдық қағидаларының айқын мәнмәтінінде ұсынылады. Жиырма алтыншы тарауда бұл жаза «Менің келісімім үшін талас» деп аталады.

Сонда Мен де сендерге қарсы жүріп, күнәларың үшін сендерді тағы да жеті есе жазалаймын. Сендерге қарсы Өз келісімімнің кегін қайтаратын семсерді алып келемін; сендер қалаларыңның ішіне жиналған кезде, араларыңа оба жіберемін; әрі жаудың қолына тапсырылатын боласыңдар. Леуіліктер 26:24, 25.

Мәнмәтінде Құдайдың «дауласатын» «келісімі» осыған дейін жиырма бесінші тарауда келтірілген келісім болмақ. Жеті есе жазалау Құдайдың «келісімінің дауы» деп аталады, ал оған бекітілген «қарғыс» — Израилдің «өз жауларының қолына берілетіні», әрі жауларының жеріне түскен соң, (Даниял сияқты) Израил өз жауларының құлдарына айналатыны.

Мұса Леуіліктер кітабының жиырма алтыншы тарауын жазған кезде, ежелгі Израил Мысырдың құлдығынан жаңа ғана азат етілген еді, ал жиырма бесінші тарауда бейнеленген құлдық қағидалары не бата, не қарғыс әкелетін еді. Ежелгі Израил мерейтой жылына қатысты ережелерді ешқашан іс жүзінде орындаған жоқ, ақырында солтүстік те, оңтүстік те патшалықтар Даниял «Мұсаның қарғысы» деп атағанның орындалуы ретінде «жеті уақытқа» бытырап кетті.

Құдай мен Израил арасындағы, олардың Мысырдағы құлдығымен басталған өсиеттік қарым-қатынас, олардың Ассур мен Бабылға құл болуымен аяқталды. Солтүстік патшалыққа қарсы жарияланған «жеті уақыт» 1798 жылы аяқталды, ал оңтүстік патшалыққа қарсы жарияланған «жеті уақыт» 1844 жылы аяқталды. Жеті уақыттан тұратын осы екі кезеңнің басталу нүктесі Ишая пайғамбар кітабының жетінші тарауында, Ишаяның б.з.д. 742 жылы Яһуда патшасы Ахазға жариялаған алпыс бес жыл туралы пайғамбарлығымен белгіленген.

Өйткені Сирияның басы — Дамаск, ал Дамасктің басы — Ресин; және алпыс бес жылдың ішінде Ефрем халық болудан қалып, күйретілетін болады. Ал Ефремнің басы — Самария, ал Самарияның басы — Ремалияның ұлы. Егер сендер сенбесеңдер, расында, орнықпайсыңдар. Ишая 7:8, 9.

Ишая пайғамбар б.з.д. 742 жылы пайғамбарлық жария етілген уақыттан бастап алпыс бес жылдың «ішінде» солтүстік патшалықтың күйретілетінін көрсеткен еді. Он тоғыз жылдан кейін, б.з.д. 723 жылы, Израилдің солтүстік патшалығын Ассур патшасы құлдыққа алып кетті, ал қырық алты жылдан кейін, б.з.д. 677 жылы, Вавилон патшасы Яһуданың оңтүстік патшалығын құлдыққа алып кетті. Алпыс бес жыл туралы осы пайғамбарлық тарихтағы алты межені туындатады. Біріншісі — б.з.д. 742 жыл, яғни алдын ала айтылу жария етілген кез. Он тоғыз жылдан кейін, б.з.д. 723 жылы, солтүстік патшалықты ассурлықтар құлдыққа алып кетті. Қырық алты жылдан кейін, б.з.д. 677 жылы, оңтүстік патшалықты вавилондықтар құлдыққа алып кетті. Содан кейін б.з.д. 723 жылы басталған алғашқы екі мың бес жүз жиырма жыл 1798 жылы аяқталды. Ал б.з.д. 677 жылы басталған екі мың бес

жүз жиырма жыл 1844 жылы аяқталды. 1844 жылдан бастап, бүкіл пайғамбарлық құрылымды толықтыру үшін, бұл алдын ала айтылу он тоғыз жылға созылып, 1863 жылға жетті; өйткені Альфа мен Омега пайғамбарлық құрылымды бастау үшін он тоғыз жылды белгілегендіктен, оның соңына жету үшін де он тоғыз жыл болуы тиіс.

Ежелгі Израил Мысыр құлдығынан азат етілді, ал мойынсұнбаушылықтың салдарынан солтүстік те, оңтүстік те патшалықтар қайтадан құлдыққа қайтарылды. Пайғамбарлықтар ежелгі тура мағынадағы Израилдің пайғамбарлық тарихынан қазіргі рухани Израилге ұласады, және осы арқылы барлық пайғамбарлық межелердің негізгі тақырыбы — құлдық.

Ишаяның жетінші тарауындағы пайғамбарлықты Ишая б.з.д. 742 жылы солтүстік пен оңтүстік арасындағы таяп келе жатқан азаматтық соғыс айқындала бастаған кезде зұлым патша Ахазға жеткізді. Ахаздың оңтүстік патшалығы ежелгі Израилдің тура мағынасындағы даңқты жері болды. 1798 жылы Киелі кітап пайғамбарлығындағы рухани даңқты жер Киелі кітап пайғамбарлығындағы алтыншы патшалық ретінде билік жүргізе бастады. Тура мағынасындағы даңқты жерге қарсы айтылған жеті уақыт 1844 жылы аяқталған кезде, Ахаз патшаның тарихындағы сияқты, таяп келе жатқан азаматтық соғыс болды. 1844 жылға қарай саяси партиялардың ыдырап, одақтар құруынан туған толқулар дерлік толықтай саяси нанымдардың екі тобына орнықты. Құлдық мәселесі тұрғысынан демократтар құлдықты жақтады, ал республикашылдар құлдыққа қарсы болды. 1798 жылдан 1860 жылғы азаматтық соғыстың басталуына дейін саяси партиялардың екі тобының қалыптасу үдерісі аяқталған еді.

Ахаз тура мағынадағы даңқты жерді бейнеледі, сондықтан рухани даңқты жердің бейнесі болды. Ахаздың тарихы б.з.д. 742 жылы пайғамбарлық жарияланған кездегі пайғамбарлық тарихтың бейнесі болып табылады, демек ол пайғамбарлық аяқталған тарихтың да бейнесі болады. Бастапқы тарихта он рудан тұратын солтүстік патшалық Құдай белгілеген оңтүстіктегі екі рудың билігіне қарсылық білдіріп, өзге екі рудан бөлініп кеткен еді. Солтүстіктегі он ру Сириямен одақ құрды, бұл оңтүстік конфедерация мен символдық түрде Сирия арқылы бейнеленген бір күштің арасындағы одақты бейнелейді.

Бұл қысқаша түйін Левит жиырма алтыншы тараудағы жеті уақыттың келісімдік уәде екенін айқындайды; ол мойынсұну үшін не игілік, не болмаса мойынсұнбау үшін құлдықтың «қарғысын» белгілейді. Солтүстік және оңтүстік патшалықтар құлдықтан құтқарылып шыққан біртұтас халық ретінде бірге басталып, ақыр соңында әрқайсысы өз мерзімінің соңында қайтадан құлдыққа тапсырылды.

Құлдық туралы сол пайғамбарлықтардың соңындағы алпыс бес жыл рухани Израилдің рухани даңқты жерде, солтүстіктің оңтүстікке қарсы азаматтық соғысының қақ ортасында болуымен аяқталды. Азаматтық соғыстағы қарсылас тараптар конфедерация құрған әрі қарсы патшалықта орналасқан, Құдайдың белгілеуімен орнатылған үкіметтен бөлініп шыққан патшалық болды.

1798 жылдан бастап азамат соғысына дейін Республикашылдықтың мүйізі құлдық мәселесінің екі қырын бейнелейтін саяси қарсыластардың екі тобын тудырған бір үдерістен

өткізілді. Құлдықтың тәжірибесін жалғастыруға ұмтылған құлдықты жақтаушы қарсыластар сол күресте жеңілді.

1798 жылдан бастап азаматтық соғысқа дейін протестантизм мүйізі құлдық туралы мәселелердің екі қырын бейнелейтін діни қарсыластардың екі тобын туғызған үдерістен өтті. Құлдықты қолдаушы, құлдық туралы пайғамбарлықтың бастапқы түсінігін сақтап қалуға ұмтылған қарсыластар бұл күресте жеңіліс тапты.

1863 жылы республикализм мүйізі құлдық іс-тәжірибесін теріске шығаруда табысқа жетті.

1863 жылы протестантизмнің мүйізі құлдық туралы пайғамбарлықты теріске шығаруда табысқа жетті.

Осылай ете отырып, олар өз заманы үшін Ілияс болған Миллердің ісін қабылдамай тастады. Осылай ете отырып, олар сондай-ақ өз заманы үшін іргетас тасы болған «Мұсаның антын» да қабылдамай тастады. Сөйтіп, Мұса мен Ілияс қабылданбай тасталды, тек 2001 жылғы 11 қыркүйекте қайта оралу үшін.

Альфа мен Омега, ғажайып тілтанушы, Өзі Палмони — Ғажайып Санаушы ретінде жариялаған «Мұсаның антының» уақыттық пайғамбарлығының өн бойына Өзінің құдайлық қолтаңбасын түсіріп қалдырды. Егер сенбесеңдер, расында да орнықпайсыңдар.